

Witwasbestrijding en levensverzekeringen: beschrijving van de gebruikte witwasmethodes bij witwasverrichtingen in de sector

Het begrip witwassen

Bij het witwassen van geld worden verschillende technieken gebruikt om misdaadgeld in wettelijke financiële stromen in te brengen zodat het een wettig voorkomen verkrijgt en de misdadigers ten volle van hun opbrengst kunnen genieten.

De witwasbestrijding is immers een belangrijk middel om criminele activiteiten tegen te gaan. Hierdoor ontnemt men de criminelen hun grote winsten, wat voor hen het belangrijkste motief voor hun misdadig handelen is.

Vanaf de jaren zeventig begon de wereldwijde drughandel een aanzienlijke hoeveelheid geld op te brengen die niet discreet kon worden verwerkt, waardoor criminele organisaties verplicht waren om recyclagetechnieken te gebruiken. Deze technieken veronderstelden hoe dan ook dat het misdaadgeld op een of ander moment via een financiële instelling verliep. Hierbij waren banken het belangrijkste doelwit. Het bleek evenwel dat ook andere instellingen, en levensverzekeringondernemingen in bijzonder, het slachtoffer waren van deze recyclagetechnieken.

De typologiegroep van de Financiële Actiegroep (FAG) buigt zich al sinds 1992 over verzekeringen en het blijkt dat de sector van de levensverzekeringen bijzonder kwetsbaar is voor witwasverrichtingen¹. De deskundigen van de FAG hebben dit sindsdien herhaald², ook de noodzaak om een op risico gebaseerde benadering te ontwikkelen werd benadrukt.

De gebruikte witwasmethodes in de levensverzekeringssector

In België zijn zowel verzekeringondernemingen als verzekeringsbemiddelaars in de groep van activiteiten “leven” aan de wetgeving onderworpen.

De trend om de sector van de levensverzekeringen voor witwasdoeleinden te gebruiken is in België al enkele jaren merkbaar. Het is dus onontbeerlijk dat meldingsplichtigen zeer waakzaam zijn bij het behandelen van hun dossiers om te vermijden dat ze het doelwit worden van witwassers.

In dossiers die de CFI doormeldde waarbij de levensverzekeringssector voor witwasdoeleinden wordt gebruikt worden meestal verzekeringsovereenkomsten afgesloten en verzekeringspremies uitbetaald, voornamelijk eenmalige premies. Het gebruik van geld van illegale oorsprong om deze premies te betalen is kenmerkend voor het investeringsstadium bij het witwassen³.

¹ FAG, *Verslag over witwastypologieën*, 1992-1993.

² FAG, *Verslag over witwastypologieën 2003-2004*, blz. 14 e.v. ; FATF, *Guidance on the Risk-Based Approach for the Life Insurance Sector* [FAG, Richtsnoeren voor de op risico gebaseerde benadering in de sector van de levensverzekeringen], 2009.

³ Investering omvat alle methodes om geld van criminele oorsprong te investeren in de wettelijke economische en financiële stromen onder de vorm van bonafide en renderende waarden, zoals vastgoed, handelsfondsen, participaties in ondernemingen, waardevolle voorwerpen of levensverzekeringen.

Witwassers gebruiken verschillende methodes. Onderstaande voorbeelden lichten deze werkwijzen toe aan de hand van concrete dossiers die aan het parket werden doorgemeld.

De gebruikte methodes bij witwasverrichtingen in de verzekeringssector

Casus 1: Premie staat niet in verhouding met het socio-economische profiel van de ondertekenaar

C. sloot een levensverzekeringpolis af met een hoge eenmalige premie. Hij verklaarde garagehouder te zijn. De voorziene premie was hoog in verhouding met het beroep en de leeftijd van de verzekeringnemer (25 jaar). De polis werd afgesloten voor 10 jaar ten voordele van C. bij leven en van V. bij overlijden (V. is de grootmoeder van C.). De onderneming meldde het dossier aan de CFI. Uit onderzoek van de CFI bleek dat C. geen enkele gekende activiteit in de autohandel uitoefende en dat hij bij drughandel betrokken was. De CFI besliste het dossier aan het parket door te melden in verband met drughandel.

Casus 2: Premie gestort door een vennootschap ten gunste van twee bestuurders

In een dossier hadden een echtpaar elk op hun naam een levensverzekeringpolis met jaarlijkse premies afgesloten. In geval van overlijden van één van de partners was de begunstigde van de verzekering de andere partner. Het bleek echter dat de houder van de rekening waarop de premies werden gestort niet de verzekeringnemer was, maar wel een vennootschap waarvan zij de bestuurders waren. Uit onderzoek van de CFI bleek dat de opgezette constructie bedoeld was om de illegale herkomst van het geld te verdoezelen en dat de betrokkenen voor ernstige fiscale en georganiseerde fraude bekend waren bij de politie.

Casus 3: Premie gestort in contanten vanuit het buitenland

In een dossier werden voor een groot bedrag op naam van X en Y twee levensverzekeringspolissen afgesloten. De betalingen gebeurden per cheque getrokken op de rekening van een beursvennootschap in Europa. De twee polissen stonden borg voor een hypothecaire lening bij een onderneming gespecialiseerd in financieringshuur. Omdat de aflossing niet op naam van de polishouders stond, had de verzekeraar de beursvennootschap gecontacteerd om de juiste oorsprong van het geld dat op de rekening werd gestort te kennen. Het geld bleek door toevallige cliënten in contanten te worden gestort. Bovendien waren X en Y voor de illegale in- en uitvoer van auto's bekend bij de douanediensden.

Casus 4: eenmalige premie en vroegtijdige afkoop van de polis

Een Belg die in het buitenland verbleef kocht zijn levensverzekeringpolis kort na het afsluiten ervan vervroegd af. Hiervoor werd een belangrijke kost aangerekend. De betrokkene vroeg vervolgens per fax om het saldo naar de rekening van een persoon in het buitenland over te schrijven. Wegens de ernst en de dringendheid van deze zaak tekende de CFI tegen deze verrichting verzet aan. Door dit verzet kon de CFI gegevens verzamelen waaruit bleek dat betrokkene reeds veroordeeld werd voor onwettig openbaar aantrekken van spaargeld op grote schaal.

Casus 5: eenmalige premie en vroegtijdige afkoop van de polis

Een Belgisch koppel van rond de twintig sloot bij dezelfde verzekeringsmaatschappij in België meerdere levensverzekeringspolissen met eenmalige premie af. Enige tijd later vroegen ze de vervroegde uitbetaling in contanten van het kapitaal van al hun verzekeringen. Deze handeling en de jonge leeftijd van de verzekeringnemers wekte de aandacht van de verzekeringsmaatschappij. Bovendien hadden de betrokkenen talrijke gerechtelijke voorgaanden en liep er een opsporingsonderzoek tegen hen inzake drughandel. Opname in contanten is een vaak gebruikte witwasmethode om het spoor van de illegale fondsen te doen verdwijnen en aldus vervolging te vermijden.

Casus 6: Gebruik van tussenpersonen

Kort nadat een vennootschap, uitgebaat door zijn echtgenote, failliet werd verklaard stortte de hoofdbetrokkene geld in contanten op een rekening van een ander familielid. Het geld werd onmiddellijk daarna met een gecertificeerde cheque ten gunste van een advocaat van de rekening gehaald. Vervolgens gebruikte de advocaat een deel van het geld om een bankcheque uit te schrijven die via het familielid van betrokkene werd geïnd. Hij schreef ook het andere deel van de fondsen over ten gunste van de levensverzekeringmaatschappij van de betrokkene om de eenmalige premie van de levensverzekering te betalen. De eenmalige premie werd op de rekening van het familielid overgeschreven. Diezelfde dag loste de betrokkene de lening af en de premie werd op de rekening van het familielid overgeschreven. Deze laatste nam dan al het geld in contanten op. De verrichtingen van de betrokkenen waren klaarblijkelijk bedoeld om illegaal verkregen gelden te verdoezelen. Het gebruik van de rekening van de advocaat kon op geen enkele manier worden verantwoord. Het onderzoek van de CFI duidde op ernstige aanwijzingen van het witwassen van geld voortkomend uit een misdrijf dat verband houdt met de staat van faillissement. De betrokkenen beschikten blijkbaar over aanzienlijke hoeveelheden contant geld dat kon worden gebruikt ten nadele van de schuldeisers van de failliete onderneming.

Casus 7: Gebruik van een verzekeringspolis als waarborg en om een lening terug te betalen

X, een vierendertigjarige autohandelaar, kreeg een lening voor de aankoop van een woning via een makelaar van een levensverzekeringsonderneming. Hij belegde ongeveer 25% van het geleende bedrag in een levensverzekeringspolis met eenmalige premie. Vervolgens kocht hij een deel van de polis vervroegd af om de lening terug te betalen (kapitaal en intresten). Uit onderzoek van de CFI bleek dat X gekend was voor diefstal en heling van wagens. Hij zou bovendien verschillende valse documenten hebben voorgelegd ter staving van zijn inkomsten en de herkomst van zijn belegging.

Aanwijzingen om witwasverrichtingen in de levensverzekeringssector op te sporen

Er moet op de volgende handelingen gelet worden:

- De cliënt is bij het afsluiten van de verzekeringsovereenkomst vooral geïnteresseerd in zijn recht om de overeenkomst vroegtijdig op te zeggen en in het beschikbare bedrag bij die opzeg;
- Er wordt een verzekeringsovereenkomst met zeer hoge premies afgesloten;
- De afkoop van een polis met eenmalige premie in contanten of met een cheque voor een bedrag dat niet in verhouding staat met de inkomsten van de ondertekenaar;

- Er worden in een korte tijdspanne meerdere verzekeringsovereenkomsten afgesloten;
- Er wordt een verzekeringsovereenkomst afgesloten waarbij de premies worden betaald vanuit het buitenland, in het bijzonder uit een financieel *offshorecentrum*;
- De cliënt is vergezeld van een derde wanneer de overeenkomst wordt ondertekend;
- De verzekeringnemer is niet de houder van de rekening waarlangs de betaling van de premies verloopt;
- De oorspronkelijke begunstigde van een polis wordt in de loop van de overeenkomst vervangen door een persoon zonder duidelijke band met de ondertekenaar;

* * *